

Maďarský nepřítel komunismu číslo 1

KNIŽNÍ TIP
Jana Paulase

Je symbolem maďarského odporu proti komunistickému režimu, podobně jako u nás kardinál Josef Beran. Stejně jako on byl vězněm obou totalitních režimů. A spojovalo je i to, že oba zemřeli v exilu. Kardinál József Mindszenty, kterého představuje nově vydaný dobový životopis.

Knížka *Kardinál Mindszenty. Vyznavač a mučedník* líčí životní příběh tohoto maďarského primase, muže, který se původně jmenoval József Pehm. Za války si ale změnil německy znějící jméno na Mindszenty podle své rodné obce. V roce 1944 se stal biskupem ve Veszprému a téhož roku byl uvězněn fašistickou vládou, když kri-

tizoval pronásledování Židů v Maďarsku. Po válce byl jmenován arcibiskupem v Ostrihomi a jako pastýř se bral za chudé a hladovějící. Pocházel z rodiny drobné šlechty a jeho monarchistické sklony se projevovaly i v jeho vidění světa – byl stoupencem starého uspořádání, v němž má církev po panovníkovi své přední místo. Není divu, že pro nastupující komunistický režim pod dohledem sovětské moci se stal záhy nepřitelem číslo 1.

Od roku 1947 byl Mindszenty terčem rozsáhlé propagandistické kampaně. Byl v ní vykreslován jako „hlava klerikální reakce“ (stejně jako o něco později kardinál Beran u nás), zaprodaný Vatikánu. V předtuše blízkého zatčení stačil maďarský primas učinit prohlášení, které uložil do církevního archivu: „Počínaje dnešním dnem prohlašuji neplatným a nepravdivým jakékoli přiznání viny připisované mé osobě.“ Byl to prozíravý krok. V prosinci 1948 byl zatčen, následně krutě mučen a ve vykonstruovaném procesu odsouzen na doživotí na základě vynuceného přiznání. Jeho zatčení v zemi odstartovalo masové zatýkání kněží a pronásledování církve – opět podobně jako u nás.

Knížka podrobněji popisuje právě tuto křížovou cestu kardinála Mindszentyho, kdy se komunistickému režimu za pomoci násilí i omamných prostředků podařilo zlomit člověka, který byl jinak pověstný svou tvrdošíjností a pevnou vůlí. Na svobodu se kardinál dostal v roce 1956 během maďarského povstání. A v prvním veřejném rozhlasovém projevu hned vyzval k odporu proti komunistickému režimu a neskrýval kritiku ani vůči reformním komunistům (za krátké vlády Imreho Nagye). Když do Budapešti dorazily sovětské tanky, aby povstání potlačily, Mindszenty se uchýlil na americké velvyslanectví, kde následně strávil 15 let. Teprve v roce 1971 mu komunisté po dlouhém vyjednávání umožnili vycestovat do exilu v zahraničí. I zde ho ovšem čekalo rozčarování, neboť ve vatikánské diplomacii skončila nekompromisní éra Pia XII. a nastoupila nová tzv. Ostpolitika vůči zemím komunistického bloku. Pro ni byl Mindszenty mužem včerejška.

Knížka Józsefa Közi Horvátha (vychází s předmluvou kardinála Duky) byla napsána ještě před pádem komunismu v Maďarsku,

a to ji také částečně limituje. I když do roku 1989 bylo Mindszentyho jméno v maďarské společnosti tabu a o krutostech komunistického režimu 50. let autor píše zcela otevřeně, je v ní patrná snaha dělat z kardinála tichého příznivce reformního úsilí Imreho Nagye. Navíc, jak v doslovu podotýká František X. Halas, knížka „má veškeré rysy hagiografického spisu“, který usiluje více vykreslit hrdinský příklad hodný následování, než zachytit člověka z masa a kostí, který byl mentálně „zajatcem“ zanikajícího řádu světa. I proto byl závěr jeho života poněkud trpký.

József Közi Horváth: Kardinál Mindszenty. Vyznavač a mučedník (CDK 2019)

